

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА

ВИТОКИ

педагогічної майстерності

Науковий журнал

Виходить двічі на рік

Заснований у травні 2007 року

Випуск 35

Серія «Педагогічні науки»

INDEX COPERNICUS
I N T E R N A T I O N A L

Ulrichsweb Global Serials Directory

Полтава
2025

ISSN 2616-6623

UDC 37.091.12:005.336.5

DOI <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2025.35>

THE SOURCES OF PEDAGOGICAL SKILLS

Founder and publisher:

POLTAVA V. G. KOROLENKO NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY

The journal is published by the decision of Academic Council of Poltava National V. G. Korolenko Pedagogical University (Protocol No. 13 dated 24.04. 2025)

The journal is in the list of scientific professional publications of Ukraine (category B) in which the results of thesis may be published (Order of Ministry of Education and Science of Ukraine dated July 02, 2020, No. 886).

The journal is indexed in: Index Copernicus International, Ulrichsweb Global Serials Directory

Editor in Chief

Grynyova Maryna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Rector of Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

Members of the editorial board

Grynyov Roman, Doctor of Sciences (Physics and Mathematics), Faculty of Physics, Ariel University, State Israel

Danyso Oksana, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

Dovga Tetiana, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Central Ukrainian V. Vynnychenko State Pedagogical University, Kropyvnytskyi

Dziuba Tetiana, Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

Dyachenko-Bohun Maryna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

Zhamardiy Valery, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the UMSA

Zhdanova-Nedilko Olena, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

Kononets Nataliia, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

Kraschenko Yuryi, Candidate of Pedagogical Sciences, head of the State Service for Education Quality in Poltava region

Morgun Volodymyr, Candidate of Psychological Sciences, Professor of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

Tkachenko Andrii, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

Khomenko Pavlo, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

Managing Editor – Doctor of Pedagogical Sciences **Nataliia Kononets**

The Sources of Pedagogical Skills: The journal / Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University. Poltava, 2025. Issue 35. 256 p. (Series «Pedagogical Sciences»).

The journal includes research results of scientists and lecturers, scientific researches of doctoral and postgraduate students on the problems of future teachers training, improvement of teacher's professional skills in comprehensive and vocational schools in the context of national and international educational system.

Certificate of the state registration

Series KB No. 23451-13291 PIP dated June 22, 2018

© Group of authors, 2025

© Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University 2025

ISSN 2616-6623

UDC 37.091.12:005.336.5

DOI <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2025.35>

ВИТОКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Засновник і видавець:

ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА
Друкується за ухвалою вченої ради Полтавського національного педагогічного університету

імені В.Г. Короленка (протокол № 13 від 24.04. 2025 р.)

Журнал уходить до переліку наукових фахових видань України (категорія Б),
в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт

(Наказ Міністерства освіти і науки України від 2 липня 2020 р. № 886).

Індексується в Index Copernicus International та Ulrichsweb Global Serials Directory

Головний редактор

Гриньова Марина Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Члени редколегії

Гриньов Роман Станіславович, доктор фізико-математичних наук, факультет фізики Аріельського університету, Держава Ізраїль

Даниско Оксана Володимирівна, доктор педагогічних наук, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Довга Тетяна Яківна, доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного національного педагогічного університету імені В. Винниченка, м. Кропивницький

Дзюба Тетяна Михайлівна, кандидат психологічних наук, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Дяченко-Богун Марина Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Жамардій Валерій Олександрович, доктор педагогічних наук, доцент Полтавського державного медичного університету

Жданова-Неділько Олена Григорівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Кононець Наталія Василівна, доктор педагогічних наук, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Кращенко Юрій Петрович, кандидат педагогічних наук, доцент, начальник Управління державної служби якості освіти України в Полтавській області

Моргун Володимир Федорович, кандидат психологічних наук, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Ткаченко Андрій Володимирович, доктор педагогічних наук, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Хоменко Павло Віталійович, доктор педагогічних наук, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Відповідальний редактор – доктор педагогічних наук **Наталія Василівна Кононець**

Витоки педагогічної майстерності: журнал / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2025. Вип. 35. 256 с. (Серія «Педагогічні науки»).

Журнал містить результати досліджень учених та викладачів, наукові пошуки докторантів, аспірантів із проблем підготовки майбутнього вчителя, удосконалення професійної майстерності викладача загальноосвітньої і професійної школи в контексті вітчизняного та світового освітнього простору.

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу

Серія КВ № 23451-13291ПР від 22 червня 2018 р.

© Колектив авторів, 2025

© ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2025

Інформація для авторів

1. Журнал «Витоки педагогічної майстерності» призначений для публікації досліджень у галузі педагогіки, що розкривають проблеми її історії, теорії професійної освіти, виховання та навчання, соціальної педагогіки, освітнього менеджменту.

2. Журнал виходить двічі на рік.

3. Рекомендований обсяг статей, що подаються до друку, від 10 до 14 сторінок (формат аркуша А-4, розмір шрифту 14, міжрядковий інтервал 1,5, поля 2 см з усіх сторін).

4. Статті проходять процедуру первинного редакторського, редакційного розгляду та рецензування. Тексти можуть бути відхилені або повернуті авторам на доопрацювання на кожному з етапів, залежно від виявлених невідповідностей чи недоліків (у змісті, якості викладу матеріалу та технічному оформленні). Процес рецензування закритий. Остаточну ухвалу про друк статті приймає Вчена рада університету за поданням редакційної колегії видання. Автора інформує про це рішення і час виходу збірника відповідальний редактор.

4. Рукописи статей повинні містити такі компоненти: 1) постановка проблеми в загальному вигляді та вказівка на її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; 2) аналіз найвагоміших публікацій, у яких започатковано розв'язання досліджуваної проблеми й на які спирається автор; 3) вирішення досі не вирішених аспектів наукової проблеми, яким і присвячено цю статтю; 4) формулювання мети й завдань статті; 5) виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; 6) висновки з дослідження та перспективи подальшої розробки цього тематичного напрямку. Бібліографічний апарат оформлюється у відповідності зі стилем АПА.

5. Технічне оформлення наукової статті:

- вгорі ліворуч – **індекс УДК**;
- через рядок ліворуч – **ім'я та прізвище автора напівжирним шрифтом** (наприклад: **Лариса Коваленко**);
- через рядок по ширині сторінки – **ORCID автора**;
- через рядок по ширині сторінки – назва закладу, де працює дописувач (наприклад: Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка);
- через рядок по центру напівжирними прописними літерами – **назва статті** (наприклад: **РОЗВИТОК ІДЕЇ СПІВРОБІТНИЦТВА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕДАГОГІЦІ**);
- через рядок з абзацу – анотація (до 100 друкованих знаків) і ключові слова (5-7) курсивом українською мовою;
- через рядок, з абзацу – текст статті;
- через рядок по центру – слова **«Список використаних джерел»**;
- через рядок у алфавітному порядку чи в послідовності цитування – список використаних джерел (рекомендована кількість до 10-12);
- через рядок по центру – слово **«References»**;
- список використаних джерел у латинській транслітерації;
- через рядок – прізвище та ім'я автора англійською мовою;
- у наступному рядку – назва закладу, де працює дописувач, англійською мовою;
- у наступному рядку – назва статті англійською мовою;
- у наступному рядку й далі – розширена анотація (реферат – не менше 200 слів, 2000-3000 друкованих знаків) та ключові слова (5-7) англійською мовою.

6. Посилання на літературу в тексті подаються в круглих дужках за зразком (Лещук, 2008, с. 15);

7. У окремому файлі слід подати відомості про автора: прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь і звання, місце роботи й посада (дані для публікації в рубриці «Наші автори»), адреса для пересилання журналу, телефон, e-mail (не публікуються).

8. Редакційна рада може не поділяти поглядів дописувачів.

Pedagogical approaches to formative assessment in the blended learning format are substantiated, which involve a flexible combination of synchronous (face-to-face and online learning) and asynchronous modes of the educational process. It is noted that the use of modern digital tools allows teachers to effectively organize operational feedback, ensure the active participation of students in assessing their own knowledge, and help increase motivation for learning. The advantages and possibilities of using digital platforms and services (Google Classroom, Kahoot!, Quizizz, Padlet, Quizlet, Plickers, etc.) are analyzed, which contribute to improving the quality of assessment and make it transparent and accessible to all participants in the educational process.

The difficulties that teachers may encounter when implementing formative assessment (task overload, subjectivity, lack of understanding on the part of parents) are highlighted, and ways to solve them are suggested. The conclusion is made about the need to combine formative and summative assessment in order to implement a competency-based approach to learning and ensure the harmonious development of students in modern conditions of digitalization of education.

Key words: *formative assessment, digital technologies, integrated science course, blended learning, pedagogical approaches, assessment for learning, feedback*

Стаття надійшла до редакції 13.03.2025 р.

УДК 378.016:796.011:159.9

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2025.35.330947](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2025.35.330947)

ВІКТОР БОНДАРЕНКО

ORCID: 0009-0001-4643-941X

ОЛЕКСАНДР СУКАЧ

ORCID: 0009-0008-7339-8837

ОЛЕКСАНДР М'ЯКОТА

ORCID: 0009-0006-5570-1455

ІРИНА НЕУСМЕХОВА

ORCID: 0009-0009-8425-9602

Полтавський державний аграрний університет

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ЗВО

Розкрито значення фізичного виховання як важливого засобу соціально-психологічної адаптації студентів до навчального процесу у закладах вищої освіти. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю забезпечення гармонійного входження молоді до нового соціального та освітнього середовища, що супроводжується зростанням рівня психоемоційного напруження, стресу, дезадаптації та труднощами у міжособистісній взаємодії. Охарактеризовано основні теоретичні підходи до розуміння сутності соціально-психологічної адаптації студентів у ЗВО, виокремлено її ключові компоненти, зокрема: рівень тривожності, самооцінку, мотиваційну спрямованість та здатність до соціальної взаємодії. У межах емпіричного етапу було проведено дослідження з використанням методики Роджерса-Даймонда, опитувальника С. Перце та авторської анкети, спрямованої на вивчення динаміки адаптаційного процесу у студентів I курсу. Участь у дослідженні взяли дві групи студентів: експериментальна (із впровадженням адаптованої програми фізичного виховання з інтерактивними та психоемоційними компонентами) та контрольна (із традиційною програмою). Результати порівняльного аналізу показали значущі позитивні зміни в експериментальній групі, зокрема зростання рівня соціально-психологічної адаптації, зниження тривожності та підвищення мотивації до навчання.

Ключові слова: *фізичне виховання, соціально-психологічна адаптація, студенти, заклад вищої освіти, тривожність, стрес, психоемоційний стан, мотивація, взаємодія, освітнє середовище*

Постановка проблеми; її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сучасні соціальні трансформації, динамічний ритм життя, інформаційне перенавантаження та нові освітні виклики зумовлюють необхідність переосмислення ролі фізичного виховання у системі вищої освіти. Адаптація студентів до нових умов навчання у закладах вищої освіти (ЗВО) супроводжується низкою

психологічних труднощів, серед яких: стрес, тривожність, порушення емоційного стану, зниження мотивації та комунікативні бар'єри. Особливої уваги потребує період першого року навчання, коли молодь стикається з новими соціальними ролями, самостійністю у прийнятті рішень та необхідністю інтеграції в академічне середовище. У цьому контексті фізичне виховання постає не лише як засіб розвитку рухових якостей, але й як ефективний інструмент соціально-психологічної адаптації, що сприяє зниженню рівня стресу, формуванню навичок взаємодії, підвищенню самооцінки та загального психоемоційного благополуччя студентів.

Мета дослідження: проаналізувати роль фізичного виховання як чинника соціально-психологічної адаптації студентів до навчального процесу у закладах вищої освіти та визначити напрями його оптимального використання у цьому контексті.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. У процесі підготовки статті було проаналізовано низку наукових джерел, що дозволили сформулювати теоретико-методологічне підґрунтя дослідження та підтвердити емпіричні результати. Зокрема, у публікаціях Н. Пов'якель представлено науково обґрунтовані підходи до побудови психологічної служби у вищих навчальних закладах, що стало базою для розуміння механізмів адаптації студентів (Пов'якель, 2001; Пов'якель, Котлова, 2009); О. Ткачишина досліджує актуальні проблеми адаптації особистості в умовах інформаційного тиску сучасного суспільства, що є надзвичайно релевантним до викликів, з якими стикаються студенти першого курсу (Ткачишина, 2014); праці А. Маліцького висвітлюють проблеми соціально-психологічної адаптації в умовах фахового навчання, зокрема в технічних ЗВО, що дало змогу порівняти адаптаційні механізми в різних освітніх контекстах (Маліцький, 2014); аспекти самооцінки та її зв'язку з адаптаційними процесами висвітлено в роботі Ю. Сидоренка, де обґрунтовано важливість підтримки студента в період переходу до нового освітнього середовища (Сидоренко, 2020); у статті А. Грись розкрито взаємозв'язок між соціально-психологічною адаптацією та професійною соціалізацією, що дозволило екстраполювати ці ідеї на ширший контингент студентів (Грись, 2021); праця І. Дубровіної стала підґрунтям для аналізу психологічних закономірностей адаптаційного процесу у молоді, з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей (Дубровіна, 2005). Аналіз використаних джерел засвідчує, що проблематика соціально-психологічної адаптації студентів та роль фізичного виховання у цьому процесі привертала увагу низки вітчизняних дослідників; водночас, більшість досліджень є фрагментарними, не висвітлюють у повному обсязі міждисциплінарну природу адаптаційного процесу, а питання комплексного впливу фізичного виховання на психоемоційний стан і соціальну інтеграцію студентів розглядаються епізодично. Саме ці проблеми у науковому дискурсі зумовили вибір теми нашого дослідження, його емпіричну спрямованість та структуру, яка поєднує теоретичний аналіз, практичні напрацювання та прикладні рекомендації для викладачів фізичного виховання у ЗВО.

Викладення основного матеріалу дослідження. Соціально-психологічна адаптація — це динамічний процес пристосування особистості до нових умов соціального середовища, який передбачає формування ефективних форм поведінки, міжособистісних відносин та внутрішньої гармонізації психоемоційного стану. У контексті вищої освіти цей процес набуває особливого значення, оскільки студенти стикаються з новими вимогами, змінюють середовище спілкування, а також приймають на себе нові соціальні ролі. Період адаптації, особливо в першому курсі, нерідко супроводжується проявами дезадаптації – підвищеним рівнем тривожності, зниженням самооцінки, конфліктністю, апатією, а іноді – і відчуттям соціальної ізоляції. Такі стани можуть негативно впливати на академічну успішність, мотивацію до навчання, а також на загальне самопочуття студента. Водночас важливою передумовою ефективної адаптації є включення студента у систему підтримки, яка поєднує освітні, соціальні та психофізичні аспекти. У цьому контексті фізичне виховання розглядається як важливий інструмент зміцнення психоемоційного стану, формування стресостійкості та розвитку комунікативних навичок (Маліцький, 2014).

Фізичне виховання у системі вищої освіти традиційно розглядається як один із важливих компонентів формування гармонійно розвиненої особистості. Проте в останні роки все частіше наголошується на його значенні не лише у фізичному, а й у психологічному та соціальному аспектах розвитку студентів. Саме фізична активність здатна стати ефективним інструментом покращення емоційного стану, зниження рівня тривожності та формування позитивного ставлення до навчального процесу (Согаконь, Донець, Хоменко, Мироненко, Шостак, 2025).

Окрім біологічного впливу, заняття фізичним вихованням створюють умови для соціальної взаємодії. Командні види спорту, групові вправи та інтерактивні форми занять сприяють розвитку комунікативних навичок, вмінню працювати в колективі, формують почуття підтримки та взаємодопомоги. Це особливо важливо для першокурсників, які лише починають адаптуватися до нового середовища і ще не мають стабільного соціального кола в ЗВО. Таким чином, фізичне виховання у ЗВО виконує адаптаційну функцію, виступаючи як засіб не лише фізичного розвитку, а й зміцнення соціально-психологічного благополуччя студентської молоді.

З метою вивчення впливу фізичного виховання на соціально-психологічну адаптацію студентів було проведено емпіричне дослідження на базі Полтавського державного аграрного університету упродовж

2024–2025 навчального року. У дослідженні взяли участь 80 студентів I курсу, розподілених на дві групи: експериментальну (40 осіб), де фізичне виховання проводилось за програмою з елементами інтерактивних, групових і релаксаційних вправ, та контрольну (40 осіб), яка навчалася за стандартною програмою. Для всебічного аналізу рівня соціально-психологічної адаптації студентів та виявлення впливу фізичного виховання на цей процес було застосовано комплекс методів емпіричного дослідження: метод діагностики соціально-психологічної адаптації Роджерса–Даймонда (адаптований варіант для студентської молоді) - опитувальник дозволяє оцінити загальний рівень адаптації особистості до нових соціальних умов, зокрема таких аспектів, як внутрішній комфорт, прийняття себе, домінування, ескапізм, внутрішній контроль тощо; опитувальник для самооцінки рівня стресу (за методикою С. Перце) - методика дозволяє визначити індивідуальний рівень стресу, ступінь емоційного напруження та реакції на фактори дистресу, що можуть виникати під час адаптації до умов навчання у ЗВО. Важливою перевагою цієї методики є її простота і доступність для масового застосування; авторська анкета «Фізична активність і соціальна взаємодія в освітньому середовищі» - розроблена для виявлення мотиваційних орієнтацій студентів щодо участі у заняттях фізичного виховання, відчуття емоційного розвантаження, комфорту в групі, рівня комунікативної активності, готовності до співпраці тощо. Такий підхід дав змогу комплексно охарактеризувати як емоційний стан студентів, так і їхню соціальну активність у контексті впливу фізичних вправ на процес адаптації.

Аналіз результатів показав, що в експериментальній групі: рівень соціально-психологічної адаптації підвищився у 75% студентів; рівень тривожності та психоемоційного напруження знизився у 68% учасників; мотивація до навчання зросла на 22% порівняно з початковим рівнем (таблиця 1).

Результати дослідження свідчать про виразний позитивний вплив фізичного виховання на соціально-психологічну адаптацію студентів, особливо за умови його цілеспрямованого використання.

У студентів експериментальної групи, які брали участь у модифікованій програмі фізичного виховання з включенням елементів командної взаємодії, релаксаційних технік та мотиваційної підтримки, було зафіксовано істотне покращення показників за всіма трьома вимірюваними критеріями:

- соціально-психологічна адаптація: зменшилась частка студентів з низьким рівнем адаптації (з 35% до 10%), водночас зросла частка тих, хто має високий рівень внутрішнього прийняття та впевненості у собі;
- рівень стресу: показники тривожності та емоційного напруження знизились у більшості студентів (68%), що свідчить про стабілізацію емоційного фону завдяки регулярній фізичній активності;
- мотивація до взаємодії: згідно з авторською анкетною, студенти відзначили покращення комунікативного клімату, посилення відчуття підтримки в групі та зростання інтересу до навчального процесу.

Таблиця 1

Порівняльна таблиця результатів експериментального дослідження

Показники	Експериментальна група	Контрольна група
Високий рівень соціально-психологічної адаптації (%)	75	38
Середній рівень адаптації (%)	20	42
Низький рівень адаптації (%)	5	20
Зниження рівня стресу (%)	68	25
Підвищення мотивації до навчання (%)	22	7
Покращення соціальної взаємодії (%)	70	30

У контрольній групі позитивні зміни були менш вираженими та статистично незначущими, що дозволяє припустити, що традиційна програма фізичного виховання без акценту на психосоціальні компоненти є недостатньо ефективною у контексті адаптації.

Таким чином, отримані дані підтверджують гіпотезу про те, що фізичне виховання, за умови його правильної організації, може бути дієвим засобом формування адаптивних механізмів у студентській молоді. Врахування психоемоційного та соціального контексту при плануванні фізичної активності значно підвищує її ефективність як інструменту інтеграції студента в освітнє середовище ЗВО. З огляду на результати дослідження та сучасні тенденції у сфері освіти й психології, доцільно рекомендувати такі підходи до організації фізичного виховання з метою підвищення рівня соціально-психологічної адаптації студентів:

- інтегрувати психологічно-орієнтовані компоненти в зміст занять – включати вправи на релаксацію, дихальні техніки, елементи тілесно-орієнтованих практик (наприклад, йога, стрейчинг, техніки усвідомленого руху), які сприяють зниженню психоемоційного напруження;
- застосовувати інтерактивні й командні форми роботи – заохочувати участь студентів у групових іграх, командних видах спорту, які стимулюють розвиток комунікативних навичок, відчуття підтримки та довіри в колективі.
- диференціювати заняття з урахуванням рівня фізичної підготовленості та психологічних особливостей студентів – передбачати варіативність вправ, адаптивні підходи до студентів із різними рівнями тривожності, соціалізації, мотивації;
- створювати безпечне та підтримуюче середовище – уникати формалізованого контролю, який може викликати у студентів додатковий стрес; натомість акцент робити на позитивній мотивації, самовираженні та особистісному зростанні;
- сприяти формуванню позитивного ставлення до фізичної активності – інформувати студентів про вплив фізичних вправ на психоемоційний стан, залучати їх до обговорень, проводити мотиваційні бесіди та просвітницькі заходи;
- співпрацювати з психологічною службою ЗВО – розробляти спільні програми, тренінги та профілактичні заходи, спрямовані на гармонізацію стану студентів через поєднання фізичних та психологічних методів.

Висновок. Встановлено, що соціально-психологічна адаптація є ключовим чинником успішного входження студентів у навчальне середовище ЗВО та забезпечення їх академічної успішності і психоемоційного благополуччя. Доведено, що фізичне виховання, за умови цілеспрямованого психосоціального підходу, виступає ефективним засобом зниження стресу, покращення комунікативних навичок і формування позитивної самооцінки у студентській молоді. Результати емпіричного дослідження засвідчують вищу ефективність адаптації у студентів, які брали участь у програмі фізичного виховання з інтеграцією психологічних і соціальних компонентів.

Перспективи подальших досліджень. У подальших дослідженнях доцільно: вивчити вплив окремих видів фізичної активності (йога, пілатес, командні ігри тощо) на специфічні компоненти адаптації (емоційна стабільність, саморегуляція, соціальна активність); проаналізувати довготривалі ефекти впровадження психофізіологічно орієнтованих програм фізичного виховання; розробити модель інтеграції фізичного виховання з психологічним супроводом у системі підтримки першокурсників ЗВО.

Список використаних джерел

- Грись, А. В. (2021). Соціально-психологічна адаптація студентів-психологів як умова їх успішної професійної соціалізації. *Психологічне здоров'я особистості: теорія і практика*, 1, 58-65.
- Дубровіна, І. В. (2005). *Психологія адаптації молоді до умов навчання*: навчальний посібник. Київ: Либідь.
- Маліцький, А. А. (2014). Соціально-психологічна адаптація студентів до умов фахового навчання. *Вісник НТУУ «КПІ». Радіотехніка*, 24, 134-140.
- Пов'якель, Н. І. (2001). Психологічна служба у вищих закладах освіти. *Практична психологія та соціальна робота*, 6, 2-4.
- Пов'якель, Н. І., Котлова, Л. О. (2009). *Ціннісні орієнтації у подоланні конфліктних форм поведінки студентів*: монографія. Київ.
- Сидоренко, Ю. І. (2020). Соціально-психологічна адаптація як фактор формування самооцінки студентів до навчання у ЗВО. *Міжгалузеві диспути: динаміка та розвиток сучасних наукових досліджень*, 2, 48-53.
- Сококонь, О. А., Донець, О. В., Хоменко, П. В., Мироненко, С. Г., Шостак, Є. Ю. (2025). Сучасні підходи до здоров'язбережувальної діяльності фахівців фізичної культури в умовах інтеграції у світовий освітній простір. *Світ медицини та біології*, 1 (91), 247-253.
- Ткачишина, О. Р. (2014). Проблема соціально-психологічної адаптації особистості на сучасному етапі розвитку інформаційних технологій. *Актуальні проблеми психології*, 14, 78-85.

References

- Dubrovina, I. V. (2005). *Psykhologhiia adapatsii molodi do umov navchannia [Psychology of youth adaptation to learning conditions]: navchalnyi posibnyk*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
- Hrys, A. V. (2021). Sotsialno-psykhologichna adaptatsiia studentiv-psykhologiv yak umova yikh uspishnoi profesiinoi sotsializatsii [Socio-psychological adaptation of psychology students as a condition for their successful professional socialization]. *Psykhologichne zdorovia osobystosti: teoriia i praktyka [Psychological health of the individual: theory and practice]*, 1, 58-65 [in Ukrainian].
- Malitskyi, A. A. (2014). Sotsialno-psykhologichna adaptatsiia studentiv do umov fakhovoho navchannia [Socio-psychological adaptation of students to the conditions of professional training]. *Visnyk NTUU "KPI". Radiotekhnika [Bulletin of NTUU "KPI". Radio Engineering]*, 24, 134-140 [in Ukrainian].

- Poviakel, N. I. (2001). Psykholohichna sluzhba u vyshchyykh zakladakh osvity [Psychological service in higher education institutions]. *Praktychna psykholohiia ta sotsialna robota [Practical Psychology and Social Work]*, 6, 2-4 [in Ukrainian].
- Poviakel, N. I., & Kotlova, L. O. (2009). *Tsinnisni orientatsii u podolanni konfliktnykh form povedinky studentiv [Value orientations in overcoming conflict forms of student behavior]*: monohrafiia. Kyiv [in Ukrainian].
- Sogokon, O. A., Donets, O. V., Khomenko, P. V., Myronenko, S. H., & Shostak, Ye. Yu. (2025). Suchasni pidkhody do zdorov'iazberezhualnoi diialnosti fakhivtsiv fizychnoi kultury v umovakh intehratsii u svitovyi osvithnii prostir [Modern approaches to health-preserving activities of physical education specialists in the context of integration into the global educational space]. *Svit medytsyny ta biologii [The world of medicine and biology]*, 1 (91), 247-253 [in Ukrainian].
- Sydorenko, Yu. I. (2020). Sotsialno-psykholohichna adaptatsiia yak faktor formuvannia samoostinky studentiv do navchannia u ZVO [Socio-psychological adaptation as a factor in the formation of students' self-esteem before studying in higher education institutions]. *Mizhhaluzevi dysputy: dynamika ta rozvytok suchasnykh naukovykh doslidzhen [Inter-disciplinary disputes: dynamics and development of modern scientific research]*, 2, 48-53 [in Ukrainian].
- Tkachyshyna, O. R. (2014). Problema sotsialno-psykholohichnoi adaptatsii osobystosti na suchasnomu etapi rozvytku informatsiinykh tekhnolohii [The problem of socio-psychological adaptation of the individual at the current stage of information technology development]. *Aktualni problemy psykholohii [Current problems of psychology]*, 14, 78-85 [in Ukrainian].

BONDARENKO V., SUKACH O., MYAKOTA O., NEUSMEKHOVA I.
Poltava State Agrarian University, Ukraine

PHYSICAL EDUCATION AS A MEANS OF STUDENTS' SOCIO-PSYCHOLOGICAL ADAPTATION TO THE EDUCATIONAL PROCESS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The article examines the role of physical education as a vital tool for facilitating the socio-psychological adaptation of students within higher education institutions. The relevance of this research is underscored by the increasing psychological and emotional pressures faced by students, particularly during their first year, which often manifest as elevated stress, anxiety, maladjustment, and difficulties in social integration. A comprehensive review of academic literature indicates that successful adaptation depends not only on individual psychological characteristics but also on external factors—chief among them, the implementation of physical education programs that promote emotional and social well-being.

Theoretical perspectives on socio-psychological adaptation are explored, with particular focus on its core components: emotional regulation, self-esteem, motivation, and social interaction. Drawing on the psychophysiological effects of physical activity, the study supports the potential of physical education to stabilize emotional states, improve communication skills, and mitigate signs of psychological maladjustment.

The empirical section involved first-year students divided into two groups: an experimental group participating in a specially adapted physical education program with interactive and emotionally supportive features, and a control group following a standard curriculum. Research tools included the Rogers–Diamond Adaptation Scale, the S. Perce Stress Self-Assessment Questionnaire, and a custom-designed survey assessing motivation and social behavior. Comparative analysis revealed significantly better results in the experimental group, including higher levels of socio-psychological adaptation, lower anxiety, and enhanced learning motivation.

The discussion outlines effective strategies for modernizing physical education programs in higher education and offers practical recommendations for educators. The study underscores the importance of interdisciplinary collaboration among physical education professionals, student advisors, psychologists, and university administrators to create a supportive and adaptive learning environment.

The findings are applicable in practice by educators, student support services, psychological centers, and researchers specializing in student adaptation, physical activity, and educational psychology.

Key words: *physical education, socio-psychological adaptation, students, higher education institution, anxiety, stress, emotional well-being, motivation, interaction, educational environment*

Стаття надійшла до редакції 29.03.2025 р.

НАШІ АВТОРИ

Артюшенко Олександр Вікторович, заступник начальника Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого

Бабенко Ірина Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Биковець Олег Володимирович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Божинська Мирослава Анатоліївна, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Бондаренко Віктор Петрович, старший викладач Полтавського державного аграрного університету

Бондаренко Юрій Іванович, доктор педагогічних наук, професор Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Бояринова Ірина Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, директор Відокремленого структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка»

Боярський Дмитро Едуардович, директор Рокитненської гімназії з дошкільним структурним підрозділом виконавчого комітету Омельницької сільської ради Кременчуцького району Полтавської області

Вареницький Володимир Миколайович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Вільхова Оксана Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Вільховий Юрій Віталійович, кандидат історичних наук, доцент, декан Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Вішнікіна Любов Петрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Гасій Олена Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, директор навчально-наукового центру забезпечення якості вищої освіти Полтавського університету економіки і торгівлі

Гомля Людмила Миколаївна, кандидат біологічних наук, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Горбуньова Соф'я Олегівна, старший викладач Полтавського університету економіки і торгівлі

Горохов Сергій Анатолійович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Гринь Олег Олексійович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Гриньова Марина Вікторівна, доктор педагогічних наук, професор, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Губарь Ольга Григорівна, докторантка Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Гура Олексій Анатолійович, кандидат історичних наук, доцент, перший проректор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Денисовець Тамара Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Долідзе Алфес Іванович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Дружененко Раїса Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Дяченко-Богун Марина Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Єлецкий Володимир Сергійович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Єрмаков Вячеслав Володимирович, кандидат географічних наук, доцент, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Зайцева Юлія Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Захарова Валерія Вікторівна, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Ільченко Олена Юріївна, доктор педагогічних наук, професор, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Іщенко Валентина Леонідівна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри Полтавського університету економіки і торгівлі

Кіндяк Олександр Ігорович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Кобобел Алла Євгенівна, доктор філософії, вчитель вищої категорії з фізичної культури ліцею № 26 «Шевченківський» Полтавської міської ради

Кононенко Олена Анатоліївна, старший викладач Полтавського університету економіки і торгівлі

Кононець Наталія Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Корносенко Оксана Костянтинівна, доктор педагогічних наук, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Кравченко Андрій Іванович, кандидат педагогічних наук, заступник начальника Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Кравченко Іван Віталійович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Кравченко Любов Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Красовський Володимир Васильович, кандидат біологічних наук, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Кривич Віталій Миколайович, викладач Київського інституту Національної гвардії України

Літвінов Петро Юрійович, завідувач кафедри Полтавського державного аграрного університету

Момот Олена Олегівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Мокляк Володимир Миколайович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

М'якота Олександр Григорович, викладач Полтавського державного аграрного університету

Неусмехова Ірина Сергіївна, викладач Полтавського державного аграрного університету

Олефір Дмитро Олександрович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Онопрієнко Олександр Сергійович, доктор філософії, доцент, заступник начальника Національної академії Національної гвардії України

Пасічніченко Анжела Василівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Петренко Леся Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Помаз Юлія Володимирівна, кандидатка історичних наук, доцентка Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Пономарьов Володимир Віталійович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Рокотянська Вікторія Олексіївна, кандидат сільськогосподарських наук, асистент Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Сагайдак Віталіна Романівна, асистент Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Сарнавський Сергій Петрович, асистент Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Сітарчук Роман Анатолійович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Сліпченко Максим Олександрович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Стаценко Дмитро Володимирович, кандидат історичних наук (PhD), викладач Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий коледж управління, економіки і права Полтавського державного аграрного університету»; член Полтавської обласної організації Національної спілки краєзнавців України

Сукач Олександр Володимирович, старший викладач Полтавського державного аграрного університету

Сулаєва Наталія Вікторівна, доктор педагогічних наук, професор, професор, декан Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Тайбасаров Олександр Володимирович, начальник командно-штабного курсу тактичного рівня (L-2) (наставник) відділу спеціальної підготовки та підвищення кваліфікації Національної академії Державної прикордонної служби України

Таранцева Олена Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Титаренко Валентина Петрівна, доктор педагогічних наук, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Титаренко Ольга Олександрівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Феніч Ростислав Вадимович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Хижя Мілена Сергіївна, студентка Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Хоменко Алла Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Хоменко Павло Віталійович, доктор педагогічних наук, професор, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Шевченко Наталія Володимирівна, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Шерстюк Андрій Дмитрович, старший викладач Національної академії Національної гвардії України

Школяр Сергій Петрович, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І.А.Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Шкура Тетяна Володимирівна, кандидат біологічних наук, доцент, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Шуканова Анжела Анатоліївна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Шуліка Олександр Сергійович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Яременко Сергій Володимирович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ЗМІСТ

Биковець О.	Інтеграція технічних засобів реабілітації в інклюзивне освітнє середовище університету як соціально-педагогічна умова підтримки студентів з особливими потребами	5
Божинська М.	Методи формувального оцінювання з використанням цифрових технологій	10
Бондаренко В.	Фізичне виховання як засіб соціально-психологічної адаптації студентів до навчального процесу у ЗВО	15
Сукач О.		
М'якота О.		
Неусмехова І.		
Бондаренко Ю.	Літературна творчість школярів на основі «Предметів уявлення»	20
Бояринова І.	Дидактичні технології у процесі формування управлінської культури викладачів у фахових коледжах	27
Боярський Д.	Дидактична модель підготовки майбутніх учителів до організації позашкільної роботи	35
Кононець Н.		
Вареницький В.	Розвиток підприємницької культури майбутніх фахівців сфери туризму та рекреації як проблема наук про освіту	42
Гринь О.	Педагогічні умови використання цифрових інструментів у навчанні фінансової грамотності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти	47
Гриньова М.	Роль інформаційної культури у професійній підготовці вчителів інформатики	53
Шуліка О.		
Губарь О.	Формування навичок взаємодії студентів педагогічних закладів у контексті вивчення освітнього компоненту «Основи інклюзивної освіти»	58
Гриньова М.		
Гура О.	Освітня та педагогічна діяльність протоєрея Петра Мазанова у другій половині XIX – на початку XX століття	66
Вільховий Ю.		
Сітарчук Р.		
Денисовець Т.	Синергія медико-біологічних дисциплін і атлетизму як основа професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту	86
Хоменко П.		
Олефір Д.		
Дружененко Р.	Елементи ситуаційної методики в системі формування методичної компетентності вчителя української мови	91
Дяченко-Богун М.	Інноваційні стратегії навчання природничих дисциплін у Новій українській школі	97
Гомля Л.		
Шкура Т.		
Красовський В.		
Рокотянська В.		
Сагайдак В.		
Єлецкий В.	Формування дослідницької компетентності у майбутніх інженерів-педагогів в умовах цифровізації: понятійно-термінологічний апарат	102
Єрмаков В.	Формування полікультурної компетентності при вивченні географії України і світу	107
Сарнавський С.		
Шуканова А.		
Вішнікіна Л.		
Помаз Ю.		
Зайцева Ю.	Оптимізація фахової підготовки студентів факультету фізичного виховання і спорту шляхом впровадження освітніх компонентів	113
Момот О.		
Ільченко О.	Виробнича педагогічна практика як шлях реалізації єдності теорії і практики у підготовці фахівців вищої школи	117
Мокляк В.		
Петренко Л.		
Хоменко А.		
Іщенко В.	Якість підготовки з іноземної мови в системі вищої освіти: виклики та перспективи	122
Горбуньова С.		
Гасій О.		
Кононенко О.		
Кіндяк О.	Формування правової культури майбутніх педагогів в умовах трансформації освітнього середовища	127
Кобобел А.	Організація інклюзивних занять з фізичної культури в умовах Нової української школи	132
Кононець Н.	Формування компетентності з інформальної освіти майбутніх освітніх менеджерів у рамках дисципліни «Цифровізація у професійній діяльності»	138
Корносенко О.	Форсайт підготовки майбутніх тренерів до здійснення спортивного відбору у професійній діяльності	147
Горохов С.		

Яременко С.		
Кравченко А.	Сукупність педагогічних умов формування комунікативної взаємодії курсантів військового закладу вищої освіти	152
Кравченко І. Хижа М.	Особливості професійної діяльності педагога в сучасних умовах	157
Кравченко Л. Шевченко Н.	Цифровізація як технологія формування ключових компетентностей майбутніх фахівців фінансової сфери	163
Кривич В. Феніч Р.	Методологічні засади професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх офіцерів у системі вищої військової освіти	168
Онопrienko О. Артюшенко О. Шерстюк А. Тайбасаров О.	Методика відбору кандидатів до вищих військових навчальних закладів на навчання за програмою підготовки фахівців з розвідки та спеціального призначення сил оборони України	174
Пасічніченко А. Вільхова О. Петренко Л. Захарова В. Пономарьов В.	Розвиток креативності дітей дошкільного віку у процесі театралізованої діяльності Характеристика змісту правової культури магістрів публічного управління в США та Україні Соціально-психологічні чинники формування громадянської позиції особистості у процесі занять спортом	181 185 192
Рокотянська В. Дяченко-Богун М. Гомля Л. Шкура Т.	Методика викладання природничих дисциплін із застосуванням ігрових технологій	196
Сліпченко М.	Кейс-технологія формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх учителів природничих дисциплін	200
Стаценко Д.	Кримськотатарський національний рух 1917 – початку 1918 років у підручниках з історії України для старшої школи 2018 року видання	208
Сукач О. Бондаренко В. М'якота О. Літвінов П.	Фізичне виховання в системі профілактики стресу та збереження здоров'я студентської молоді	214
Сулаєва Н.	Українська народна пісня в системі професійної підготовки майбутніх вчителів музики: культурно-творчий потенціал	218
Таранцева О.	Дидактична модель формування проєктної компетентності майбутніх хореографів	223
Титаренко В. Титаренко О. Хоменко П. Денисовець Т. Долідзе А. Школяр С. Бабенко І.	Формування екологічної компетентності у майбутніх фахівців технологічної та професійної освіти при вивченні технологій сучасного виробництва Сучасні технології природничо-наукового забезпечення адаптивної фізичної культури у професійній діяльності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту Симулятивні методи в організації освітнього процесу підготовки майбутніх фахівців до толерантної професійної діяльності	231 236 241

CONTENTS

Bykovets O.	Integration of technical rehabilitation equipment into the inclusive educational environment of the university as a social-pedagogical condition of supporting students with special needs	5
Bozhynska M.	Methods of formative assessment using digital technologies	5
Bondarenko V. Sukach O. Myakota O. Neusmekhova I.	Physical education as a means of students' socio-psychological adaptation to the educational process in Higher Education Institutions	15

Bondarenko Y.	Literary creativity of schoolchildren on the basis of «Imaginational objects»	20
Boiarynova I.	Didactic technologies in the process of forming the management culture of teachers in vocational colleges	27
Boyarsky D. Kononets N.	Didactic model of training future teachers for organization of extra-school work	35
Varenyskyi V.	Development of entrepreneurial culture among future tourism and recreation professionals as a challenge in educational sciences	42
Hryn O.	Pedagogical conditions for the use of digital tools in teaching financial literacy to future managers of general secondary education institutions	47
Grynova M. Shulika O.	The role of information culture in the professional training of computer science teachers	53
Hubar O. Grynova M.	Formation of interaction skills of students of pedagogical institutions in the context of studying the educational component «Fundamentals of inclusive education»	58
Hura O. Vilkhovyi Y. Sitarchuk R.	The educational and pedagogical activities of archpriest Petro Mazanov in the second half of the 19th – at the beginning first half of the 20th century	66
Denysovets T. Khomenko P. Olefir D. Druzhenenko R.	Synergy of medical-biological disciplines and athletic training as a foundation for the professional training of future specialists in sports sciences and physical education	86
Dyachenko-Bohun M. Gomlya L. Shkura T. Krasovsky V. Rokotyanska V. Sahaydak V. Yeletsky V.	Elements of situational methodology in the system of forming methodological competence of a ukrainian language teacher	91
	Innovative strategies of teaching natural sciences in the new Ukrainian school	97
Yermakov V. Sarnavsky S. Shukanova A. Vishnikina L. Pomaz Ju.	Formation of research competence in future engineer-educators in the conditions of digitalization: conceptual and terminological apparatus	102
	Formation of multicultural competence in the study of Ukrainian and world geography	107
Zaitseva Ju. Momot O. Ilchenko O. Mokliak V. Petrenko L. Khomenko A.	Optimization of the professional training of faculty of physical education and sports students through the implementation of educational components	113
Ischenko V. Horbunova S. Hasii O. Kononenko O. Kindyak O.	Industrial pedagogical practice as a way of implementing the unity of theory and practice in the training of high school specialists	117
	Quality of foreign language training in the system of higher education: challenges and prospects	122
	Formation of legal culture of future teachers in the conditions of transformation of the educational environment	127
Kobobel A. Kononets N.	Organising inclusive physical education classes in the new Ukrainian school	132
	Formation of competence in informal education of future educational managers within the framework of the discipline "Digitalization in professional activity"	138
Kornosenko O. Horokhov S. Yaremenko S. Kravchenko A.	Foresight of training future coaches for sports selection in professional activity	147
	Complexity of pedagogical conditions to form communicative interaction among the cadets of military institutions of higher education	152
Kravchenko I.	Features of a teacher's professional activity in modern conditions	157

Khyzha M.		
Kravchenko L.	Digitalization as a technology for forming key competences of future financial specialists	163
Shevchenko N.		
Kryvych V.	Methodological foundations of professional and applied physical training for future officers in higher military education	168
Fenich R.		
Onopriienko O.	Methodology for selecting candidates to higher military educational institutions for training under the training program for intelligence and special purpose specialists of the defense forces of Ukraine	174
Artyushenko O.		
Sherstyuk A.		
Taybasarov O.		
Pasichnichenko A.	Development of creativity of preschool children in the process of theatreized activities	181
Vilkhova O.		
Petrenko L.	Characteristics of the content of the legal culture of masters of public administration in the USA and Ukraine	185
Zakharova V.		
Ponomarov V.	Social and psychological factors in the formation of an personal position in the sports activities	192
Rokotyanska V.	Methodology of teaching natural sciences using game technologies	196
Dyachenko-Bohun M.		
Gomlya L.		
Shkura T.		
Slipchenko M.	Case technology of formation of information and digital competence of future teachers of natural disciplines	200
Statsenko D.	The Crimean Tatar National Movement of 1917 – early 1918 in Ukrainian history textbooks for high school, 2018 edition	208
Sukach O.	Physical education as a component of stress prevention and health preservation among student youth	214
Bondarenko V.		
Myakota O.		
Litvinov P.		
Sulaieva N.	Ukrainian folk song in the system of professional training of future music teachers: cultural and creative potential	218
Tarantseva O.	Didactic model of formation of design competence of future choreographers	223
Tytarenko V.	Formation of environmental competence in future specialists of technological and vocational education when studying modern production technologies	231
Tytarenko O.		
Khomenko P.	Modern technologies of natural science-based support for adaptive sports and physical activity in the professional practice of future experts in sports science and physical education	236
Denysovets T.		
Dolidze A.		
Shkolyar S.	Simulative methods in organizing the educational process of preparing future specialists for tolerant professional activities	241
Babenko I.		

